

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
RUKOPISI SE NE VRACAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 240, POLUGOD. K 120, ČETVRTGOD
K 60, POJEDINI BROJ K 6.— IZLAZI SVAKOG PETKA.

Jednome cionisti

Ti nosiš u svome srcu nadu Cijona. Ti imaš vjeru i uporište.

Drugi su narodi još u borbi svih protiv svijeta; ali Ti moraš da ostaneš čvrst.

Započeo si djelo mira: stara kuća Izraela ima opet da se sagradi. Teška su vremena, teška je zemlja, težak je narod.

Ne smiješ da kolebaš! Uči se da vodiš, a ne da jadikuješ; jer je Tvoj put posijan trnjem i oštrim kamenjem. Koracaj čvrsto i smrvit ćeš ga. Mora da si prožet izvjesnošću uspjeha Tvoga nastojanja; samo onda ćeš sigurno uvjeriti svoju braću.

Tvoj je pothvat fantastičan. Jučer još utopija, moraš danas postupati s nemogućim, kao da je moguće. Podstrekni fantaziju svoje braće! Oni vole slikoviti jezik profeta. Zaključci razuma i suhoparne brojke o majoritetu i minoritetu ostavljaju ih hladne.

Erec Jisrael ne će biti izgradjen samo s glavom, već i sa srcem.

Ne daj se buniti u Tvome snubljenju prividnim neuspjesima. Ne možeš znati, kad će proklijati sjeme, što si ga zasijao. Imaj strpljivost! Tvoj je pokret duga daha i Tvoje djelovanje ne bi bilo od važnosti, da nije karika u velikome lancu.

Sjeti se, da se sad razvija sličan rad kod svih Židova u cijelome svijetu. Ne izvršuje se na njih nikakav pritisak, svojevoljno svrstaju se, jedan za drugim, u redove prema unutar-njem svojem nagonu. Ova istodobnost pokreta, neka Ti dade snagu volje i ustrajnost, da savladaš sve zapreke.

Ne kloni, ako sad samo u neznačajnoj mjeri pritežu sredstava za zemlju. Suviše si obećao na početku i prerano si govorio o židovskoj Palestini. Pobudio si nade, koje nisi mogao da ostvariš.

Tvoja su braća strogi suci i fanatičari istine. Drži se vazda samo istine. Ne poljepšaj ništa, neka Tvoj pogled ne bude pomućen povećalom. Moći ćeš da stвориš nešto trajno, da sebe i druge očuvaš od iluzija, ako ćeš i najvećim poteškoćama odvažno gledati u oči.

Ne daj se odviše goniti svojom mladenačkom revnošću i nestrljenjem, jer će inače Tvoja neiskusnost da ulošiti suviše na snagu i energiji!

Znaj, da je izgradnja Palestine vezana na izvjestan ritam u mentalitetu naroda u galulu.

Istom kad će Židovi postati potpuno svijesni, da su jedan ujedinjen narod, bit će pripravniji na veće žrtve. To će se samo Tvojim neumornim radom poslići. Put je naporan i iziskuje puno vremena.

Ne dostaje biti samo cionista. Cionizam sam mogao bi možda stvoriti modernu Palestinu, prolaznu i nestalnu kao i moda, ali ne Erec Jisrael, koji će svijetu utri nove puteve. Jer cionizam je samo dio rješavanja židovskog problema, on je samo dio velike misli budućnosti židovskoga naroda.

Stoga podji narodu i nastoj da ga ujediniš.

Snubi za svjetski kongres, ne krzma!

Idi van k narodu. Sa prozora Tvoga ureda iz učenjačke sobe, ne možeš da upoznaš Tvoga brata ni on Tebe. Slušaj njegova razlaganja, i ako on ne dijeli Tvoje nazore. Tvoje držanje prema strogovjernoj braći neka Ti bude škola za općenje s Arapima. Ortodoksi i Arapi slični su si u mnogim stvarima, koje tangiraju osjećajni život. Povrediš li taj, tad Ti je zatvoren put k njihovu srcu. Mnogo je pogrešaka počinjeno. Budi oprezan i ne prenagli se!

Nemoj misliti, da se iz jednoga novinskog ureda u Evropi ili Americi može da propisuje tempo razvitka u Palestini. Imaj povjerenja u Tvoju braću u zemlji otaca. Živim kontaktom s raznim narodima i plemenima oni su prije u stanju no Ti da odrede, što se ima učiniti, a što propustiti.

Idi k narodu i ne boj se, da ćeš biti potiskivan u pozadinu.

Bit će možda u drugom taboru suvišnih larmadžija, prkosnih i tvrdoglavih. Sad ne smiju više da se usude javno protiviti se obnovi, jer bi inače bili proklinjani od cijeloga naroda.

Ne zoveš Ti, već Erec Jisrael. Snažno ječi zov.

Narodu dan je cilj i nijedan pravi sin Izraelov ne će moći da se ne odazove zovu. Jedni će prije doći, drugi kasnije. Svaki u svoje vrijeme, kako je kome određeno.

Narodu je dan cilj, da dovrši djelo mira i nijedan čovjek, nijedan narod nije tako moćan, da će moći potisnuti djecu Izraelovu s puta, što im je određen.

Još nije put jasno osvijetljen. Tisućljetna duga rabota oslabila je potomke Jakova. Stari duh slobode djelomice još je vezan. Mnoge, mnoge dane, mnoge duge dane čekao je Cijon. Narod se daje samo teško probuditi. Kao nekoć u zemlji Faraona, traži znakove i čudesu, da vjeruje u svoj spas i mislji.

Ali Ti si probudjen. Tvoj si život zavjetovao Cijonu, njemu ga moraš posvetiti! Tvoja ljubav prema Cijonu mora da je jača no nevjera i zavist, i jača no najsvečanije izjave, što ih dadoše slabi ljudi. Jer narod može samo onda da postane velik, ako ima neograničeno povjerenje prema svojoj budućnosti.

Pouzday se u Cijon i Erec Jisrael! Ne rasprši svoje sile!

Izgradnja Palestine stavlja loške zahtjeve na Tvoje sposobnosti, da bi se uništilo, kad bi ujedno htio da riješiš najdublje probleme čovječjeg duha.

Kad ćeš kasnije u dolinama od Jesreela i Šarona shjediti plug, kad ćeš pasti na brdima Judeje i Galileje ovce, tad možeš pokušati, da riješavaš tajne kozmičkih zagonetaka; tad je došlo vrijeme, da u tihoj samoći veličanstvenih prirodnih ljepota ispituješ, da ti se dotista imadu mnogo hvaljene mudrosti zapadnih zemalja više cijeniti, no priprosta vjera Tvojih otaca.

Zamisli seli, da si poduzeo veliku, silnu gradnju u jednoj nepoznatoj zemlji. Bio si još neiskusnan, ali ipak Tvoja se odvažnost nije prepala od teške zadaće.

Ponajprije imao si da srušiš trulu kuću, da odstraniš ruševine, da iskopaš zemlju.

To je bila herojska epoha borbe; ona te je veselila. Sa sviju strana srušile su se stare slabe zidine. Pale su predrasude, što no su tisućgodine stare. Uvjorio si narode da priznaju Tvoja prava.

Konopci su napeli, šančevi za nove fundamente su dogođljeni. Položen je temelj.

To je bio Tvoj rad za vrijeme prvih 25 godina do podjele mandata.

Sad istom dolazi leži posao, izgradnja.

Nakon neizmjenjnih naprezanja prvoga vremena, podaješ se odmoru. Sad istom možeš da spoznaješ, kakav je visok cilj, što si ga sebi stavio.

Sad moraš da promijeniš svoju metodu. Različito je orudje za rušenje i za izgradnju.

Valja vršiti mnogi sitni rad, koji umara i oslabljuje.

Svagdje još se ukazuju ruševine, koje treba odstraniti od gradilišta. Ima se dovesti s najudaljenijih mjesta materijal, ali razrovani putevi usporuju transport.

Ne će pravo da se razvijaju radovi na temeljima. Pećina je tvrda i samo teško može da se dopremi kamenje.

Nepredviđjene poteškoće vode katkada do zastojia u gradnji.

Ti pomalo popuštaš u Tvojoj revnosti.

Ne gubi odvažnost, ne kloni! Vješt si već u ustrejanju i podnašanju. Pokaži se i sad kao dobar graditelj, kad valja, da si osiguraš čvrstu kulu u zemlji otaca!

Zastoj je samo prividan; Tvoje se djelo još nalazi u šančevima. Ljepota gradnje poznata je samo upućenima i marljivim radnicima. Drugi vide samo razrovano zemljište i nagomilane gromade kamenja.

Pored sviju poteškoća rastu temeljni zidovi.

Podvostruči svoja nastojanja! Širi svoj program! Kuća Izrael traži saradnju sve svoje djece. Uzdigni glasno svoj glas! Snubi nove graditelje!

Imaj povjerenje u svoje židovstvo i uči da budeš Židov. Stavi židovstvo nad nacionalizmom i ne vodi partijsku politiku.

Služi cijelomu narodu!

Ne traži od Tvoga bližnjega više, no što si sam pripravan da žrtvuješ!

Istom onda će brać, koji drukčije misli, otvoriti srce svoje.

Istom onda bit će Ti kod praktičnoga rada revan i požrtvovan pomagač i Vi ćete zajednički moći da dovršite velebno djelo.

Inž. David. H. Azriel. Beograd.

Ekonomске mogućnosti u Palestini

Piše kolonel K i s c h.

Problem izgradnje narodne domaje je sad, pošto je mandat prihvaćen po Ligi Naroda i postao činjenicom, u prvom redu problem brojaka, problem, čiji je krajnji cilj, da namakne sredstava za gospodarsko svrstanje imigranata. To bi i onda bilo ispravno, kad mandatna sila ne bi ograničenja odnosno olakšanja imigracije učinila zavisnima o mijeni toga faktora. Iz toga slijedi, da za one, koji teže za ostvarenjem narodnog ideala, mora da je namaknuće sredstava za imigrante i njihovo prilagodjenje na radne uvjete u Palestini prva zadaća. Ne ću nikako da umanjam važnost unapredviđanja odgoja i zdravstva, ali bez intenziviranja imigracije nemoguć je svaki napredak, i bez umnažanja radnih prilika ne mogu da egzistiraju naši useljenici.

Radne prilike za naše useljenike mogu se stvoriti samo na dva načina: poljoprivrednim naseljavanjem i industrijskim razvitkom. Zadnji je cenzus pokazao, da se od 83.000 duša židovskog pučanstva bave 15.000 s poljoprivrednim radom. U prvi mah razočara ovaj broj tim više, što je već prije rata bilo gotovo 10.000 Židova, koji su se bavili poljoprivredom. Ovaj se broj usljed ratnih događaja u godini 1915. smanjio na 7500 duša. Ako uvažujemo sve nevolje zemlje za vrijeme rata kao i neizmerno povećanje cijena zemljišta, koje je uslijedilo nakon engl. okupacije, tad s ponosom možemo promatrati nacionalni uspjeh glede broja poljoprivrednih kolonista, koji su se ovih 4 godina naselili i podvostručili broj židovskog poljoprivrednog pučanstva. S druge strane je samo pravo, da postanemo svijesni svih teškoća i zapreka, koje nastaju za naše koloniste nedostatnom materijalnom potporom. Ne ću da iznesem njihovu nevolju, a ipak je neumoljiva istina, da u mnogim našim kolonijama samo rijetko jedu mesnata jela. Ovo nedovoljno prehranjivanje, skopčano s 12 do 14-satnim radom djeluje na snagu i zdravlje naših kolonista. Ali o tome oni šute, no tuže se, i s pravom, da za 4 obitelji ima tek jedan par mazga, da nisu u stanju da kupe usjeve za obradnju zemlju, a prije svega, da im je nemoguć napredak, jer ne dostaje potrebiti pogonski kapital i kredit. Tome valja bezuvjetno stati na put. Ovi isti kolonisti — mislim izričito na jednu naseobinu od 85 obitelji — zasadili su 15. ševata novu šumu od 35.000 eukaliptus drveta, od kojih je tri četvrtine uzgojeno u samoj koloniji i kod kojega rada su upravo s religioznom marom od izlaska sunca do u kasno večer radili muževi, žene i djeca. Razvoj u Palestini pokazao je, da židovski narod može kao rijetko koji narod stvoriti poljoprivrednike i seljake, i da se mnogo naučilo od dana, kad su osnovane prve kolonije i bivale poduprte od možda i preveć darežljive ruke. Sad je položaj takav, da gradnja staja i hambara imade prednost pred kućama, da se hrani marvu, dok posjednik mora da gladuje. Svi ovi naponi ne bi smjeli biti uzaludni. Glede gospodarskih mogućnosti naše poljoprivredne kolonizacije su stručnjaci mišljenja, da je uspjeh siguran, ako se namaknu do-

voljna sredstva. Trebamo razmjerno velik kapital, jer smo prisiljeni uslijed visokih cijena zemljišta da se bavimo intenzivnim gospodarstvom. Kad bi nam stajala na raspolaganje zemljište vlade, kako bi to mogli očekivati prema mandatu, tad bi nam bilo omogućeno gospodarstvo bez natapanja, koje iziskuje relativno malen radni kapital. Pod današnjim okolnostima treba za naseljivanje jedne obitelji najmanje 600 funti; treba dakle za naseljivanje od 1670 obitelji ili 5000 duša iznos od 1 milijuna funti. Potrebno je stoga, da se nadju izvori, koji će omogućiti napredak naše poljoprivredne kolonizacije, ali iz rečenoga jasno proizlazi, da kraj ovih prilika ne možemo da namaknemo sredstva, da apsorbiramo na selu djelu imigraciju koja je nužna, dok nam industrija daje ne samo jeftinije, već i brže mogućnosti za rad.

Za prosudjivanje industrijskih mogućnosti mora se prije svega uvažiti, da pasivna trgovačka bilanca za godinu 1921. pokazuje višak importa prema eksportu od 4,700.000 funti; za godinu 1922. cijeni se ta razlika na 4,100.000 funti; razdijelimo li te brojke na pojedine stavke, tad je bio ukupni uvoz od polu- i gotovih fabrikata, koji su se mogli producirati i u Palestini, preko 3,000.000 funti u god. 1921. Ove brojke jasno pokazuju, koje mogućnosti postoje za industrijalni razvitak. Pored toga eksportirane su velike količine sirovina iz Palestine, od kojih je jedan dio opet importiran u formi polu- ili gotovih fabrikata.

Istina je, da naši prvi pokušaji na području industrije nijesu svagdje bili jednako uspješni, no bilo bi krivo, kad bi iz toga htjeli zaključiti, da su industrijske mogućnosti u Palestini nepovoljne. Palestina dobiva sve više kvalifikovanih radnika. Nadnice za kvalifikovane radnike su još uvijek visoke, no padaju smjesta i snizile bi se to brže, čim bi industrijski razvitak bio u stanju da pruža stalno zaposlivanje. S druge je strane nadnica nekvalificiranih radnika vrlo neznatna, kad je uspoređujemo s nadnicama, što se plaćaju u Americi i Evropi.

Najveće zapreke za industrijski razvitak prouzrokuju nedostatak ugljena, nedostatak dobrih luka i visoke carine za sirove produkte i ogrijevni materijal. Glede posljednjega postoji nada, da će se ostvarenjem Ruthenbergovog projekta dobiti električitetom jeftinija snaga. Prije no što će moći da se razvije palestinska industrija onako, kako mi to želimo, mora da se ukloni i nedostatak zaštićene luke. Troškovi istovarivanja pomoću barka kod Jafe i Hajfe reprezentiraju vrlo velik iznos; k tome dolazi još i to, da ladje za vrijeme od 4 mjeseci u godini moraju kroz nekoliko dana ležati pred lukama prije no što je moguće, da se istovari roba ili da se utovari roba, koja se ina eksportirati.

Vlada se sad bavi pitanjem izgradnje luke, i postoji nada, da će u najkraćem roku biti konačno riješen plan glede izgradnje luke.

Što se tiče carine, to još uvijek postoje turske carine za uvoz od 11% plus 1% nameta, koje su snižene samo za malen broj stvari, naročito za građevni materijal, dok se za sirovine za industrijske svrhe kao ugljen, metale, tvrdo drvo, itd. još uvijek plaća potpuna carina od

12%. Pa i najzagriženiji pristaša »slobodne trgovine« morat će priznati, da palestinske prilike još uvijek iziskuju neki stupanj zaštitnih carina i da je bezuvjetno nužna potpora sa strane vlade.

Pored svih tih navedenih negativnih faktora ipak su Židovi pokazali izradbom građevnog materijala, fabrikacijom namještaja, svijeća, čokolade i konfekcije itd., da se s uspjehom može svaki baviti domaćom industrijom. Taj razvitak židovskoga života u Palestini ubrzo je podigao i potrebe arapskoga pučanstva i stvorio tržište za gotovo sve vrste gotovih fabrikata, koji se obično upotrebljavaju u Evropi. Pošto se većina te robe prije trošila samo u neznatnoj mjeri u zemlji, nije ni bilo u zemlji konkurencije za proizvodnju.

Ali pored domaćeg tržišta mogla bi sebi naći Palestina i vrlo dobra tržišta u Egiptu, Siriji, Cipru, Turskoj kao i u zemljama na Crvenom moru. Nadalje je blizina Port Saida kao stjecište prometa preko svih svjetskih mora vrlo povoljna. Palestina prema tome ne samo da ne leži geografski nepovoljno, već što više vrlo povoljno za mogućnosti razvitka njezine industrije. Moramo svakako uvažiti, da je Palestina još potpuno nerazvijena, i da imade pored gore spomenutih naravnih poteškoća još i političkih i industrijskih imponderabilija, koje valja svladati, a koje su posljedice sadašnjeg položaja u Palestini. Iz svih tih razloga treba Palestina za industrijski razvitak više kapitala za prve uredbe i izdatke, ali će svaka industrija u Palestini nakon nekoliko godina imati dobitak. Uspjeh fabrikacije svijeća, za koju se moraju importirati sve sirovine, služi nam kao najbolji dokaz.

Ovaj industrijski razvitak, koji iziskuje imigraciju kvalifikovanih radnika, imao bi da ide usporedo sa napredkom poljoprivredne kolonizacije, time da jedan dio pučanstva stvara potrebe za produkciju drugoga. Ujedno bi i gospodarski razvoj jišuvu brzo promjenio trgovačku bilancu u našu korist, snizivši s jedne strane uvoz za domaću trošnju i uvećajući podjedno sad još vrlo neznatni izvoz. Industrijalna poduzeća u Palestini imaju uistinu velike mogućnosti pod kojima mogu i pod kojima će uspjevati, ako će biti bazirana na trgovačkoj podlozi.

Erec Jisrael za Keren Kajemet

Godišnja konferencija komesara Keren Kajemeta u Erec Jisraelu i Siriji ponovno je dokazala, kako je obljubljen i štovana ova institucija u zemlji. Otvorenju konferencije, koja se održala u poljoprivrednom muzeju, pribivali su predsjednik palestinske cionističke Egzekutive, palestinski direktorij Keren Kajemeta, članovi Vaad Leumia, mnogi gosti, novinari, kao i velik broj delegata iz svih krajeva Erec Jisraela iz dalekog Alepa.

U godini 5682. dao je Erec Jisrael i Sirija sa svojih 100.000 sigurno neimućnih Židova 4000 funti za Keren Kajemet, svota, koja se bez sumnje može pokazati pored 6700 funti, što su ih darovali 300.000 Židova Engleske. Erec Jisrael preuzeo je, da za 5683. namakne 9000 funti! Sabirne metode u zemlji su razno-

vršne. Najraširenija je škrabica i nitko joj ne uskraćuje svoj tribut, kad reče kod predavanja, na purimskom koncertu ili na izletu na novoj godini drveća. U zlatnoj knjizi upisuje se ime svakog odličnoga gosta, koji posjeti zemlju; ona je velika knjiga stranaca jišuva. Veliki dio prihoda potječe od samooporezovanja i većina društava, kao Palestina Land Development Company, Geula, Radnička banka, Hamašbir itd. daju velik dio svoga čistoga dobitka u korist Keren Kajemeta. Isto tako ne odašalju mirovni sudovi, Anglo Palestine Company i sve cionističke institucije nijedno pismo bez marke Keren Kajemeta. Jedinstveno je, da ovdje i sva kina i koncertna poduzeća upotrebljuju ove marke na svojim ulaznicama.

Ta ljubav za Keren Kajemet, koja se pokazuje u svim krugovima, ojačala je uslijed preseljenja glavnog ureda u Jeruzalim. Fond nailazi na opću potporu, jer ovdje svaki jasno vidi njegov praktičan rad; zemlja, koja je tek prije kratkog vremena kupljena za židovski narod, danas se već ameliorira i pripravlja za nove naseobine. Erec Jisrael smatra se prema tome i obvezanim prema Keren Kajemetu. Zato su i ovdašnji Židovi s veseljem pozdravili preseljenje uprave Fonda, da mogu s njime zajedno raditi.

Gospodin Usiškin naglasio je kod otvorenja konferencije bezuvjetnu potrebu, da se jača Keren Kajemet. Velike nade na prepuštanje državnoga dobra pokazale su se varavima, i pošto i privatna inicijativa slabo sudjeluje kod kupovanja zemljišta, upućeni smo na samopomoć. Ekonomski slom u istočnoj Evropi doveo je do toga, da su naši imigranti doduše ispunjeni najvišim idealizmom i pripravnima najpožrtvovniji rad, ali većim dijelom bez ikakvih sredstava. Tim je žalosnije, da se u zadnje vrijeme zanemario Keren Kajemet u cionističkoj propagandi, teška pogreška, kojom ne će da se daje okriviti Erec Jisrael. Židovi ove zemlje moraju da uplivišu na svoju braću u galutu, da potpunoma upoznaju važnost ove institucije, bez čije pomoći nestaje svaka nada na izbavljenje zemlje i stvaranje jakoga židovskoga seljačkoga staleža.

Dr. E. M. Zweig isporučio je pozdrave glavnoga ureda, a agr. Ettlinger, kao predsjednik poljoprivredne komisije, izvjestio je o propagandističkom i kolonizatornom radu Keren Kajemeta u zemlji, te o novim kupnjama zemljišta.

Gosp. P. Lein od glavnog ureda Keren Kajemeta, referirao je o svjetskoj organizaciji fonda. Razložio je, da su pored svega opadanja ipak se povećali prihodi organizacije i da se u znatnoj mjeri širi spoznaja o važnosti fonda. Intenzivni rad naći će izražaja u neprestanom porastu darova.

Iza toga izvijestili su pojedini mjesni komesari o radu u svojim mjestima. Zastupani su svi društveni slojevi, radnici i halucim; aškenazi i sefardi i Jemeničani; gradovi, kolonije i kvucot. Sve u svemu lijepa slika o proširenju organizacije Keren Kajemeta u Erec Jisraelu.

Konačno stvoren je cijeli niz zaključaka, od kojih ističemo ove:

Konferencija čestita Keren Kajemetu na preseljenju njegovog glavnog ureda u Erec Jisrael.

ŠEKEL. je dragovoljni porez, što ga daje svaki svijesni Židov, koji odobrava osnutak židovske domaje u Palestini.

ŠEKEL je manifestacija naše volje za obnovom židovstva.

ŠEKEL je smotra cionističke organizacije, brojčani izražaj njezina napretka.

PLATITE S TOGA ŠEKEL!

Plaćajte ga sami i pozovite druge na plaćanje šekela!

Slavite se svi u službu šekelske propagande, da naša manifestacija bude što dostojnija.

Vršite svi savjesno svoju dužnost!

PLATITE ŠEKELI

U buduću neka Keren Kajemet koncentrira svoj rad poglavito na kupovanje zemljišta za poljoprivrednu kolonizaciju i na nužnu amelioraciju tih zemljišta.

Erec Jisrael se obvezuje da će u godini 5683. namaknuti kontingent od 8800 funti šterlinga. (Kontingent za Jugoslaviju iznosi 1500 funti, a mi ga nismo mogli namaknuti. Op. ured.)

Keren Hajesod

Varšavska židovska općina i Keren Hajesod. Povodom pohoda Nahuma Sokolova u Poljskoj zaključila je egzekutiva varšavske židovske općine jednoglasno, da daje 2,000.000 poljskih maraka za Keren Hajesod. Ta se odluka općinske egzekutive, koja se do sada posvema suzdržala od svakog saradivanja kod palestinskih akcija, vrlo dojmila. Na istoj sjednici primljena protestna rezolucija protiv namjeravanoga numerus claususa na poljskim visokim školama, te je odasлана predsjedniku Sejma i senata, te parlamentarnoj školskoj komisiji i ministru za prosvjetu.

Nahum Sokolov gost poljskoga Mizrahija. Organizacija poljskih Mizrahista priredila je u čast Sokolovu svečani banket, koji je bio od varšavskih ortodoksa vrlo dobro posjećen. Sokolov je bio dočekan burnim ovacijama. Iza kratkoga govora gospodina Farbshteina slavilo je nekoliko vodja Mizrahija Sokolova kao Židova djela, koji je izašao iz staroga židovskog bet hamidraša. Sokolov govorio je o tradicionalnome miljeu svoje mladosti i svršio s apelom na rad za Keren Hajesod.

Poljska. Akcija za Keren Hajesod, koja je organizirana u vezi s dolaskom Sokolova, u punom je toku. Poljski je centralni biro Keren Hajesoda primio iz više gradova vjesti o napretku rada, porastu obvezanika i iznosu obvezanih svota. U Varšavi se u posljednja dva mjeseca postiglo lijepih rezultata, jer se više uglednih ličnosti angažovalo u lokalnome radu. Nekoliko komisija pohađa porodice i trgovine. Svi su pogođeni izvršili dužnosti samooporezivanja za Keren Hajesod. I u Lodžu razvija se rad u lijepim dimenzijama. Dolazak je Sokolovljeve probudio zanos pa se vrlo marljivo radi. Rezultat je prvih dana pojačane akcije 1 milijarda poljskih maraka u obveznicama; preko polovice već je uplaćeno. Rad se energično nastavlja (Ziko).

Engleska. Dr. Solovejčik vodi pripreve za intenzivnu akciju. Zasada vodi rad za Englesku provizorni centralni komitej u kojemu su uz zastupnike cionističke organizacije delegati ostalih institucija. Za londonske kotare i za pojedine gradove biraju se posebni odbori. Dosada je 3200 ljudi dalo 24000 funti.

Opet se raspravlja sa zastupnicima različitih židovskih organizacija, da njihovi delegati učestvuju u Keren Hajesod kampanji. Kako »Zionist Review« javlja, stupit će nekoliko odličnih nezionista u Keren Hajesod komitej. Osobito se misli na d'Avigdora Goldshmidu i Josepha Praga. — Ujedno započinje propaganda među imućnim ruskim Židovima Londona. Na prvome mitingu govorili su dr. Solovejčik i dr. Schwarzmann. —

Dr. Weizmann pisao je prije odlaska u Ameriku uredniku »Zionist Review-a« Goodmanu: »Prije svoga odlaska u Ameriku opomenuo bih svoje cionističke prijatelje u ovoj zemlji, da se pobrinu, kako bi apel Keren Hajesoda uistinu uspio. Mora da bude svakome cionistu jasno, da će naš rad u Palestini potpuno zastati, ne uspije li ovaj apel; posljedice toga zastoja zacijelo ne moramo posebno spominjati. Dr. je Solovejčik preuzeo tešku dužnost na sebe, da u engleskih Židova probudi svijest odgovornosti; to mu dakako ne će uspjeti, ne pomognu li ga u tome ostali cioniste. Jasno je, da ova saradnja mora da bude spontana i velika, hoće li engleski cioniste da dostojno vrše svoje dužnosti. — Ne moram naglasiti, da se nadam te će moji sumišljenici ove zemlje na kongresu biti dočikano zastupani, pa želim šekel-kampanji najbolji uspjeh«.

Litva. Na 5. marla započela je u Koynu treća konferencija Keren Hajesoda za Litvu. Mnogo je delegata iz svih krajeva države učestvovalo u vijećanju, koje je trajalo 2 dana. Direktorij Keren Hajesoda zastupa dr. Wilensky, koji je završivši rad u Estonskoj, došao amo, da radi na konferenciji i u Keren Hajesodskoj kampanji. (Ziko).

Besarabija. Dr. Josip Sapir, poznati cionistički radnik i pisac iz Odese, otputovao je po želji K. H. direktorija u Besarabiju, da oživi lamošnju kampanju.

Iz židovskog svijeta

K pitanju židovskog useljivanja u Ameriku. (J. C. B.) U razgovoru s izvjestiteljem židovskog dopisnog ureda izjavio je predsjedatelj odbora za imigraciju u Donjoj kući Johnson, poznati autor svih dosadašnjih ograničenja za useljivanje, da je vrlo nevjerovatno, da će se novo sniženje kvote za imigraciju od 3% na 2% riješiti još u ovoj sesiji. Johnson oprivr-gava sve vijesti, da su odlične ličnosti kongresa protiv njegovoga prijedloga.

Uplivni poznati senator Cold izjavio je, da će Johnsonov projekat, kad bi bio prihvaćen pred zastupničkom kućom, biti otklonjen od senata. Cold je odlučni

protivnik namjeravanli odredaba naročito, jer najviše trpe od njih Židovi. Što se tiče plana, da se dopusti useljivanje rođjaka američkih građana izvan kvote, to ni ova okolnost ne bi ublažila oštrinu novoga zakona.

Interesantno je, da su vodeće ličnosti najvažnijih grana američanske industrije došli pred odbor za imigraciju senata i tražili liberalno zakonodavstvo glede imigracije, da se olakša dolazak novih radnih sila.

Brojanje pučanstva u Austriji po rasama. 7. i 8. marla provedeno je opće brojanje pučanstva u Austriji. Kako je poznato, morao je svaki građanin da po naknadnom zaključku skupštine unese u popisnicu još i pitanje o rasi i narodnoj pripadnosti. Židovska narodna parola, da se na pitanje o rasi odgovori s riječi »bijela«, a na pitanje o narodnoj pripadnosti sa »židovska«, bila je ovećom češće poslušana. Kako je poznato, opomenula je ljevica narodnoga vijeća svojevremeno vladu protiv brojanja pučanstva po rasama, jer bi time i neki ministri zbog svojega nearijskoga porijekla došli u neprikladu. Naslućuje se, da je pučarstva izvanjih djela Grünbergera, koji je 7. marla zbog »familijarnih poslova« oputovao u francusku luku Cherbourg uslijedio kako bi ministar na dan brojanja bio izvan Austrije, da izbjegne ispunjenju svoje popisnice.

Profesor Lušan o rasnim obilježjima Židova. Slavni teoretik profesor Lušan izdao je novo djelo »Narodi, rase, jezici«, te dolazi do zaključka, da uopće nema čiste rase. O židovskoj rasi veli: »Laici običavaju govoriti o židovskoj rasi kao o kompaktnom jedinstvenom židovskom tipu, koji u stvari postoji samo u nekim knjigama i u ulvari nekih ljudi. Ima Židova sa svjetlim i tamnim očima, s glatkom i kovrčastom kosom, Židova s visokim i uskim nosovima, i Židova s kratkim i širokim nosom, a osobito je različan indeks lubanje, koji varira između 65 i 90, dakle toliko, koliko je moguće da varira kod čovjeka. Isto tako, kako nema indoevropske ili azijske rase, nema ni židovske; ne postoji ni židovski tip, nego samo orijentalni, kojemu pripadaju Grci i Armenci i drug stanovnici prednje Azije.

200 ukrajinskih bjegunaca iz Poljske otputovali u Palestinu. Prošle nedjelje otputovalo je pomoću varšavskoga palestinskog ureda 280 haluca u Palestinu. Među njima se nalazilo 200 bjegunaca iz Rusije i Ukrajine, što spadaju u onu kategoriju beskućnika, protiv kojih je izdan posebni dekret o izgonu.

Ponovno odgadjanje numerus clausus-pitanja u poljskom Sejmu. (J. C. B.) Odbor Sejma za nastavu bavio se u svojoj zadnjoj sjednici ponovno sa predlogom nacionalnih demokrata za uvođenje numerus claususa za Židove na visokim školama. Židovski zastupnik dr. Thon stavio je predlog, da se glasanje tako dugo odgodi, dok se ne dobiju razjašnjenja na ova pitanja: 1. Koji je pravi brojčani odnošaj između židovskih i poljskih djaka na svim visokim školama, uključivo i poljoprivredne visoke škole i politehnikum? 2. Pošto je prema § 86. školskog zakona dopušteno ograničenje broja djaka na izvjesnim fakultetima, neka se ispita, koliko je do sad Židova odbijeno na temelju tog ograničenja. Imamo naime iskustvo, da se većinom samo Židove odbijalo.

Pošto vladin zastupnik nije mogao dati točan odgovor na upite zastupnika Thona, zaključeno je, da se to pitanje odgodi do 20. marla.

Pitanje istočnih Židova u pruskom saboru. (J. C. B.) Nekoliko dana traje vijećanje o budžetnoj stavci ministarstva unutarnjih posala, u glavnome odboru pruskoga sabora. Gotovo u svakoj sjednici iznose i desničarski i centrumaški zastupnici pitanje istočnih Židova u Pruskoj. U političkim krugovima se misli, da ove česte debate o istočnim Židovima imaju da nagnaju vladu na oštrije mjere protiv istočnih Židova. Već se i opaža, kako pruska vlada popušta ovome nastojanju. Na jednoj je sjednici tražio von Kardori, koji pripada njemačkoj pučkoj stranci, oštro zatvaranje granica i zabranu useljivanja istočnim Židovima, a u vezi s time borbu protiv lihve. Na istoj je sjednici prvi puta ovoga vijećanja ministar unutarnjih posala Severing govorio o istočno-židovskome pitanju. Rekao je, da se istočno-židovske šibere iz Berlina mora bezuvjetno ukloniti. Time je ministar unutarnjih posala Pruske napustio svoju dosadašnju politiku u istočno-židovskome pitanju.

Oslobodjenje židovskih učenika od rada na subotu. Rabin Levin, poslanik u Sejmu imao je s ministrom za prosvjetu dogovor o potrebi oslobodjenja židovskih učenika od pismenih radnja na subotu. Zastupnik vlade obećao je, da će razaslati cirkular, po kojemu će židovski učenici u poljskim školama na subotu biti od pismenih radnja oslobođeni.

Francuski Židovi za rusko pripomoćno djelo. (J. C. B.) Odbor francuskih Židova za pomoć Rusiji, kojemu je na čelu glavni rabin Francuske Israel Levy i barun Alfred Ginsburg, je u ovoj zimi preko svjetske konferencije za pripomoć poslao 4 transporta za Ukrajinu. Među darovima bilo je 1095 dječjih odijela (dar baruna Rothschilda) zatim 12.340 raznih odjevnih predmeta, 740 kabanica i veliku množinu životnih namirnica i medikamenta.

Prema jednoj vijesti iz Rige stigao je onamo transport od 3 vagona s odjelima za židovsko pučanstvo. U tom transportu nalaze se vrlo mnoge pošiljke koje su poslali u inozemstvo živeći rođjaci svojoj svojti u Rusiji.

HAGADA SEL PESAH

uvezene u platno i proširane s ilustracijama od Budko, s prevodom i bez prevoda mogu se dobiti u

»NOVOJ KNJIZARI« D. D.
Zagreb, Hlica 92, telefon 10-17.

Iz cionističkog svijeta Iz Palestine

Odgovor vojvode od Devonshira arabofilima u engleskoj gornjoj kući. Prijatelji Arapa i protivnici cionizma, lord Sydenham i lord Lamington, opet su na 1. marla započeli raspravu u engleskom House of Lords o tobožnjem povređenju obećanja danih Arapima. Lord je Sydenham zaltražio od vlade, da objelodani korespondenciju, vođenu g. 1915. između šira Henry Mac Mahona i šerifa mekanskokoga, današnjega hedžaskoga kralja Huseina. Vlada tvrdi, da iz te korespondencije proizlazi, te Palestina geografski ne pripada onim zemljama, koje su Arapima bile obećane, dok Arapi misle, da Engleska nije izvršila obveze. Sramota je, veli Lord Sydenham, da bi najveći dio Arapa volio iznova pripasti Turskoj, ne-

go li ostali pod sadašnjom cionističkom upravom. Balfourova je deklaracija pogubna; Palestina je izvrgnuta cionističkoj autokratiji. Lord Lamington je slično govorio. Misli, da je Arapima obećana sloboda i za Palestinu. Točan tekst ondašnjih obećanja i osobitost onih prilika trebalo bi konačno razjasniti cijeloj javnosti.

Ministar za kolonije, vojvoda od Devonshira izjavio je, da ne može molbu lorda Sydenham izvršiti, jer objelodanjenje ne bi koristilo općemirnosti. Ona je korespondencija nekonzistentna, a ima u njoj i različnih predmeta, koji s tim pitanjem nijesu ni u kakvoj vezi. Već je predašnja vlada u Bijeloj Knjizi izjavila da su ta obećanja dana uz neke priuzdržaje, što se odnose na vilajet bejrutski i sandžak jeruzalimski. Tako se obećanja Mac Mahonova ne odnose na Palestinu, zapadno od Jordana. Otkako je on u kolonijalnome uredu, bavio se tim pitanjem, ali ne vidi, zašto bi u čemu promijenio interpretaciju predašnje vlade. Svakako nije ni onda, kad su ta obećanja dana, nitko pomišljao, da se Arapima prizna neovisnost i u Palestini. To je potpuno jasno, pa i ako one rečenice nemaju posve razumljiv tekst, bez sumnje bijaše nakana i Mac Mahonovi tadašnje vlade, da Palestinu ne uračunava u ta obećanja.

Odstup colonela Solomona. Colonel I. H. Solomon zahvalio se na vodjenju trgovačkoga odjelenja palestinske vlade.

Pohod generala Storrsa Henri Fordu. Poslije 20 dnevna boravka u Americi vratio se je guverner Jeruzalima general Storr sa »Berengaliji« 20. februara u Palestinu. U Americi je posjetio mnoga mjesta, medju njima i Detroit, gdje je posjetio poznatoga tvorničara automobila gosp. Forda, koji namjerava putovati u Palestinu. General je Storr vrlo malo htio reći reporterima, koji su ga o tom sastanku s Fordom pitali. Izjavio je, da je Forda u istinu posjetio te se u odljem razgovoru s njime поблиže upoznao. Ford je veoma zainteresovan na industrijskom razvitku Palestine, razložio mu je mogućnosti rada u Palestini. Ford će po svojoj prilici uskoro posjetiti Palestinu. Prije svoga odlaska zamolio ga je general Storr, da izrekne hvalu cionističkim vodjama u Americi, a osobito Louisu Lipskome, za sve usluge, što su mu za vrijeme njegova kratka boravka u Americi učinjene.

Arapska delegacija otputovala iz Londona. Arapska delegacija, koja je iz Lozana u London došla, opet je otputovala u Palestinu, da se po zahtjevu kongresa muhamedanaca i kršćana izjavi o njenom evropskom djelovanju. U jednome pismu londonskoj štampi javlja sekretar delegacije, da su zahtjevi arapske delegacije našli u Engleskoj jaku potporu. Razumijevanje za njihove želje brva kako u parlamentu tako i u narodu sve jače i jače. Jedan bežični brzojav, što ga je odaslao sekretar Egzekutive arapskoga kongresa javlja, da će arapsko pučanstvo izbore potpuno bojkotirati. Nijedan Arapin nije sudjelovao kod glasanja. Arapi vjeruju u konačni uspjeh te se nadaju, da će zakonodavno vijeće biti tako malo reprezentativno, da će ga arapsko pučanstvo moći bojkotirati.

Dokumenti cionističke politike. U izdanju berlinskoga biroa cionističke organizacije izašao je drugi svezak cionističkih brošura. »Dokumenti cionističke politike«. Brošura ima 70 strana, a donosi sve važnije dokumente naše: bazelski program, Balfourovu deklaraciju izjave različitih vlada o osnivanju židovske domaje u Palestini, palestinski man-

dat, izvadak iz Djele Knjige engleske vlade o njenoj palestinskoj politici i palestinskom ustavu. Time je uklonjen već dugo osjećani nedostatak tačnoga sastava dokumentarnih temelja cionističke politike posljednjih godina. Vrijednost knjige povećaje izvrstan uvod u kojemu je kratak pregled povijesti političkoga cionizma i ocjena dokumenata, što su ovdje izneseni. Tako je ova brošura zgodan izvor političkih dokumenata pa će dobro doći u svakoj diskusiji o cionističkim pitanjima.

Dom za Židovske emigrante u Trstu. U Trstu je posvećen novi dom za židovske emigrante, što onuda propuljuju. Dom ima prostor za spavanje sa 120 kreveta, kuhinju, sobu za jelo za 1000 osoba i sanitetsku sobu. Kod posvete su bili prisutni medju ostalima prefekt i načelnik Trsta, konzul Engleske, Njemačke i Poljske.

Tržište kože u Palestini. Palestina je dobro tržište za kožu i kožnatu robu, i ma da je sirovinama dobro opskrbljena, mora ipak da veću čest koža i krzna izveze, jer nema dovoljno kožarnica i tvornica koža, to mora preraditi kožu za cipele i drugu robu uvoziti. Taj import iznosi godišnje oko 150.000 funti. Najveća je potražnja za robom srednjih i jeftinijih cijena. U godini 1921. bilo je najviše robe iz Engleske, Francuske, Amerike, a osobito jeftina egipatska produkcija, koja je domaćoj veoma konkurirala. Egipatska je roba bila, oko 50% jeftinija, pa je unatoč loše kvalitete našla mnogo prodje, te je import iz Egipta veći nego iz svih drugih zemalja ujedno. U godini 1922. nudjala je i Njemačka svoju robu pa je zbog niskoga kursa marke, i zbog poduzetnoga duha njezinih trgovaca, vrlo ojačala svoj import. Sada se nalazi, što se tiče kožnate robe na 4. mjestu, a što se tiče potreba za cipelarstvom, kao čavla, orudja i sličnoga na prvome mjestu.

Prvi parobrod sagrađen u Palestini. Kako javlja »Jüdische Rundschau« pušten je u more prvi u Palestini sagrađen parobrod od 20 tona. Taj parobrod na dva vijka s 80 konjskih snaga ima mjesta za 100 osoba, i prevalljuje 15 milja po satu, a služi za prevoz osoba od obale do sidrišta velikih brodova.

Parobrodarski promet na Kineretskom jezeru. Promet na Kineretskom jezeru vrše 3 motorna čamca sa ukupno 22 tone i jedna željezna ladja od 12 tona, koje dnevno prevoze putnike i robu na liniji Tiberias-Semah i natrag. Prema potrebi staju na drugim mjestima kao na pr. Tabgha, Tel-Kun, Migdal itd. Osim toga ima na jezeru 44 jedrenjaka, koji služe u ribarske svrhe. U godini 1922. uveden je i promet autom između Tiberiasa i Semaha, koji putnici više vole od putovanja ladjom. Zato je porasao promet robom. U godini 1922. putovalo je ladjom 27.945 putnika, a robe je transportirano 2543 tona.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni se Odbor na svojoj sjednici od 14. o. mj. bavio nizom organizatornih pitanja, te je stvoren zaključak, da će tajnik Saveza poći 20. na putovanje u Vojvodinu. Zatim je tajnik izvjestio o svome putu u Bjelovar. Stvoren je nadalje zaključak, da će se posjetiti sva mjesta, u kojima je zapeo cionistički rad, a naročito šekelska akcija.

SVIM MJESNIM ORGANIZACIJAMA.

Radni odbor zaključio je predložiti saziv Saveznoga Vijeća za 27. i 28. maja ove go-

dine, pa je stoga potrebno, da se što prije svagdje provede i završi šekelska akcija, da uzmognemo na temelju iste ustanoviti broj delegata za pojedine mjesne organizacije. Tom zgodom ponovno upozorujemo, da jedan dio mjesnih organizacija pored svoju naših poziva nije obračunao prošlogodišnje šekele. Ne udovolje li pojedine organizacije ili povjerenici ovome pozivu, bit ćemo prisiljeni da objelodanimo njihova imena i da ih zadužimo za nepovraćene šekele, jer Egzekutiva u Londonu i nas za svaki nepovraćeni šekel zadužuje.

Povjerenik za šekelsku akciju:
David Spitzer v. r.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA.

Ponovno molimo sve povjerenike, da nam smjesta pripošalju sve sabrane prinose za Keren Kajemet radi pravodobnog objelodanjenja četvrtogodišnje statistike. Podjedno saopćujemo svim povjerenicima, da je Savez Židovskih omladinskih udruženja stvorio zaključak, da se omladina imade staviti u službu Keren Kajemeta i podupirati rad naših povjerenika. Omladini naredjeno je, da na Pesah blagdanu i Lag baomeru provede sabirnu akciju, pa molimo sve povjerenike, da omladinu u tom naslojanju podupire. Tom prilikom izrazujemo želju, da nas naši povjerenici redovno izvješćuju o radu u njihovom mjestu.

Uprava Keren Kajemeta za Jugoslaviju.

Hrvati i Srbi židovske konfesije objavljuju u dnevnicima, da stoje na stanovištu, da čine nerazdruživ dio ovoga naroda i ove naše domovine. Kao takovi oni upozoruju svoje članove i istomišljenike, da ne nasjedaju pozivima nekih židovskih nacionalnih (cionističkih) listova i agitatora, koji pozivaju na susretanje od glasovanja i od sudjelovanja kod narednih izbora za skupštinu. Oni osuđuju takovu politiku bezbojnosti, kao i svaku pasivnost u pogledu izvršenja narodnih i političkih dužnosti.

Odbor udruženja »Narodni Rad«, koji u klasičnu poslanicu svojim vjernicima šalje u svijet, ma kada malo povjerenja u židovsko-konfesijsku hrvatsku i srpsku svijest svojih članova, kad smatra potrebnim da ih opomine, neka ne nasjedaju židovsko-nacionalnim pozivima. Oni će svakako karakter svojih članova najbolje poznavati. Izgleda, da odbor »Narodnog Rada« smatra najuspješnijim sredstvom za postizavanje svojih ciljeva oko opredjeljivanja svojih članova lažna podmišljanja. Ako taj odbor govori u množini o listovima i agitatorima, koji da propaguju apstinenciju kod izbora, onda se mora predpostaviti, da je te židovsko-nacijske listove čitao. Ako ih je čitao, onda svijesno tvrdi neistinu. U Jugoslaviji izlaze 4 židovsko-nacionalna lista. Od ovih »Židov« u Zagrebu i »Židovska Svijest« u Sarajevu zauzimaju jasno stajalište, da Židovi treba da uzmu učešća u izborima i to kudikamo opredjeljenije no gospoda oko »Narodnog Rada«, koji prepuštaju svakom svome članu, da glasa prema svome političkom uvjerenju, dok nacionalni listovi traže izriječkom, da se glasa za one samo stranke koje afirmiraju državno jedinstvo, i koje nijesu ni hegemonističke ni separatističke. Razumije se, da uz to nacijski Židovi traže, da Židov ne glasa za stranke ili za ljude, koje bilo činom bilo demagogijom dokumentiraju svoj antisemitizam. Jedino je »Jüdisches Volksblatt (Novi Sad) odnosno odbor Narodnih Židova u Vojvodini izdao za vojvodjanske Židove parolu izborne apstinencije, ali samo za Židove u Vojvodini. Držimo, da oni za to imaju puno razloga i da su pri tome bili vo-

djeni obzirima svoga židovskoga dostojanstva, dakle onoga, što se od odbora »Narodnog Rada« ne pretpostavlja.

Cilj je ovakovih deklaracija uvijek pred izbore suviše proziran, a da bi ga tek trebalo razotkrivati. Tko se služi svijesno neistinama, da podvali protivnicima e da sebe to jače istakne patriotom, taj se sam lišio prava, da se njegove deklaracije shvate drugačije no do dveravanjem. Atavizmi asimilacijone bezbojnosti iz predratnih vremena i protiv volje »narodnih radenika« izbijaju.

Osvećenje doma (Hanukat abajit) društva »Oneg Šabal« i »Gemilut Hasadim« u Beogradu. Na dan 4. marla u 9 i pol časova prije podne obavljen je na svečan način osvećenje novo podignutog doma pomenutog društva, na čijem je čelu uvaženi beogradski trgovac g. Nisim B. Aron, kome je u zajednici sa ostalim zauzmljivim članovima Uprave pošlo za rukom, da srećno savladaju sve teškoće i ispunje svoju zamisao podižući ovu velebitnu palaču, što služi kao primjer pregaoštva. Ovu svečanost počastio je svojim prisustvom ministar vjera g. Ljuba Jovanović, predstavnici beogradske općine, obaju jevr. općina i ovdašnjih korporacija, priličan broj uglednih sugrađana Srba, kao i velik broj jevrejske publike obojega spola. Religiozni akt osvećenja izvršio je glavni rabiner dr. Isak Alkalay uz asistenciju ostalog sveštenstva i zbora Srpskog Jevrejskog pjevačkog društva. Potom je glavni rabiner dr. Isak Alkalay održao govor u kome je opisao značaj rada ovoga društva na kulturnom religioznom i humanitarnom polju, koji upravo ima sada u novoj zgradi da nastavi svoju djelatnost sa još većim poletom. Ministar vjera g. Ljuba Jovanović pohvalno govori o patriotskom radu našega duhovnog vodje glavnoga rabinera g. dra. Isaka Alkalaya za vreme prošlih ratova, kao i jevr. opštine, koje su i pre ratova po svojoj slozi i radu bili primjer svima općinama u državi. Želi, da se Jevreji i nadalje posvele kulturnom, religioznom i humanom radu i u tom dodju do savršenstva.

Klicanjem Njeg. Vel. Kralju, Kraljici i kraljevskoj vladji i svekolikom narodu Srba, Hrvata i Slovenaca zaključena je ova svečanost. Kor Srpsko Jevrejskog pjevačkog društva otpjevao je Hatikvu i državnu himnu. Istoga dana po podne bilo je narodno veselje, a u večer banket. Sutra dan bio je banket sa istim jelima kao i prošloga dana za siročinju.

Varaždinska bogoštovna općina za Keren Kajemet. Kako nam iz Varaždina javljaju, volirao je odbor varaždinske bogoštovne općine u svom redovitom budžetu 1000 dinara za Jaar Jugoslavije. Napomenuti valja, da pretežitina većina članova nijesu cioniste. Neka ova odluka bogoštovne općine u Varaždinu bude primjerom i ostalim općinama, koje se do sad još nisu sjetile Keren Kajemeta.

Purimska zabava u Novom Sadu. »Pro-Palestina« sekcija gospodaj židovskog narodnog društva u Novom Sadu priredila je dne 3. marla veliku zabavu u korist Nordaurovog vrlinog grada. Večer je u svakom pogledu nada sve dobro uspjela. Poletnim govorom Oskara Neumanna otvorena je priredba. Zatim je prikazana živa slika iz povjesti Estere (gdjica Roza Ungar) a iza toga deklamirala je s puno razumijevanja gdja S. Polak pjesme židovskoga sadržaja. Dr. Handler govorio je o dužnostima židovske žene, te je njegov govor na svakoga ostavio dubok dojam. S mnogo čuvstva pjevala je gdjica Ibi Vig židovsku pjesmu »Eli, Eli«, a zatim je du-

hovitom interpretacijom čitala gdja dr. Schwartz pjesme od Bede. Uspjehu ove večeri mnogo je doprinio neumorni rad priredjivačkokga odbora gospodja Locker, Pillischer, dr. Schwartz, Eugen Schossberger, Mandl, Alleweid, Grünberger, Hered, M. Schossberger, Bader, te pročelnice gdje Vig. Za Nordauov grad sabran je iznos od kojih 30.000.— dinara.

Bjelovar. U subotu i nedjelju boravili su ovdje gg. dr. Alfred Singer, tajnik S. C. J. i Cvi Rothmüller, izaslanik Saveza židovskih omladinskih udruženja. Na višekratnim sastancima s omladinom udruženom u »Teodoru Herzlu« i »Mirjam« razlagao je Rothmüller današnje potrebe židovske omladine: rad za Erec Jisrael i sticanja židovskoga znanja. Dr. Singer govorio je u hramu o obnovnom problemu, te pozvao bjelovarske Židove, da i oni izvrše svoju dužnost prema Keren Hajesodu.

Sastanak Saveza seniora »Bar Giore« u Zagrebu. Seniori akademskog društva »Bar Giore« u Zagrebu održali su u utorak 13. o. mj. sjednicu na kojoj je izradjen poslovnik za novo osnovani Savez seniora, koji će biti za koji dan pripisan svim seniorima društva. Na ovogodišnjem Saveznom Vijeću imao bi se održati prvi godišnji sastanak seniora društva cijele kraljevine i izabrati savezni odbor.

Unapredjenje. Iz Broda nam javljaju: Naš sumišljenik g. dr. inž. Avram Weber, šef hidrotehničkog odsjeka u Bos. Brodu, unapredjen je na višeg inženjera voda u VII. činovnom razredu.

Polazak zagrebačkog »Makabija« u provinciju. Kako saznajemo, poći će zagrebačko gombalačko i sportsko društvo »Makabi« sa svojom pjevačkom sekcijom te s nekoliko uzornih odjela u pojedina provincijalna mjesta.

Književnost

Gideon. 4. godina izlazenja jednog omladinskog glasila! To vrijeme već je dostavno, da oštare naši mladi s prve brodske konferencije od godine 1919. Onda je bila bujica, danas je taloženje. I u glasilu naše omladine vidljiv je taj prelaz od patetičke frazeologije burnih prevratnih godina do gotovo staračke opredjeljenosti. Onda uz oduševljenje ponajvećma praznine, danas uz odmijerenost činjenice. Ako se proliztaju prvi brojevi ovoga glasila svakako će to moći da zapazi. Iza tih brojeva dolazi duga stanka, kad su stupce Gideona ispunjavali osim uvodnika i vijesti sami prevodi iz njemačkoga. Kao da si je omladina dala vremena, da progovori svoju. Tek februariskim brojem III. godišta počinje napredak da onda uz nekoja manja opadanja, bargioranskim brojem odredi stalno prvac lista. Taj broj u razvitku Gideona nije samo zbog toga važan, jer je imao da bude reprezentativan, već i stoga, što su u njemu prvi puta iz-

nešeni kulturni, socijalni i rasni problemi jevrejsstva iz pera naših omladinaca. Time se djelovanje Gideona proširilo. Prvobitno zvanični glasnik omladinskog saveza stao da se razvija u revijalnom smjeru donoseći originalne radnje i izvorne prijevode iz novo hebrejske literature — prevode što smo do tada imali iz hebrejskoga bili su oni dra. Margela u starim godištima »Židovske Smotre«. Danas je razmjerno sa predračnim godištima naših ideja u naših mladih, kao i iznašanje doprevodi iz hebrejskoga potiču samo od omladinaca. A ako i nisu uvijek najsavršeniji, ima se upravo toj činjenici da pripíše. U tim prevodima odrazuje se još možda suviše početničkog nastojanja. No ta nastojanja nijesu na odmet. I krivo je onako prosudjivanje literarnog djelovanja naših omladinaca, koje to naprezanje za savršenim izražavanjem pokretnih ideja u naših mladih, kao i iznašanje dobrih prevoda iz naše narodne, hebrejske literature omalovažuje ili apriorno odbija. Stoga treba da se pozdravi svaki stvaran prikaz hebrejske literature i iznašanje značajnih primjera iz iste. Osim tih prikaza izašli su u prošlim brojevima medju ostalim: jedna vanredna radnja o rasnom pitanju i promjeni zvanja iz pera dra. Rosnera, o organizaciji jevrejskog radništva od Hansa Hochsingera, koji se prikaz odlikuje osobitom stvarnošću i konkretnošću izražavanja. Onda slijede izvještaji dra. Altarca o jevrejskoj omladini u Americi, eseji o hebrejskoj glazbi od Žige Hirschlera pa konačno razna akktuelna i teoretička promatranja omladinskog pokreta, koji se danas kod nas svjesno prevara u pokret jevrejske kulturne regeneracije.

Broj 6 ovoga godišta posvećen je Bjaliku. Iza jednoga prikaza Cvi Rothmüllera o pjesniku slijede momenti Šaloma Freibergera. Rothmüllerov članak više je subjektivan prikaz čejnog odnošaja prema pojavi i djelu pjesnikovu. No sigurno je jedan od najboljih što ga do sada kod nas posjedujemo i ako se očito osjeća manjak objektivnog, kritičkog prosudjivanja prema pjesnikove veličine. Bit će, da je to Rothmüller namjenice tako udesio osjećajući da još nam odviše manjka jevrejske sadržine, a da bismo veličinu jubilara skroz nepristrano, sami mogli da prosudimo. Freiburger iznaša svoje utiske o hebrejskoj općini berlinskoj u vezi s Bjalikovim radom. Od uspelih prevoda pjesama napominjem »Hahnisini« i »Narodnu«, a od proze najbolje je uspio odlomak iz »Mijmej jaldutij« onda slijedi od H. Bramera spomen-članak o Nordau i jedan anonimni nešto nejasan prikaz Anskievog »Dibuk-a«.

U glavnom, ovaj posljednji broj znači napredak, jer sadržaje pjesničke prevode s hebrejskoga, koje do sada u nas uopće nije bilo. Ako ima koga, koji se razočarao, tome se mora primjetiti, da je sigurno suviše očekivao Napokon, ni svaka hebrejska pjesma ne mora da bude prvorazredna a uz to možda ipak značajna za pjesnika i za doba kad je stvorena. Stoga i ova mala antologija Bjalika u zadnjemu broju, da oni koji neznaju hebrejski do-

be pojam o Bjalikovom pjesništvu. Ko ipak hoće da ga proučava i da uživa u njegovoj umjetnosti, taj neka ga čita u originalu. Jer ni iz najboljih prevoda, (koje u ostalom ni u kojem evropskom jeziku nema suviše — stoga općenito nepoznavanje Bjalika) proučavati pjesnika nitko ne će moći.

- des

NAŠIM PRETPLATNICIMA!

Mnogi naši pretplatnici nisu još obnovili pretplatu. Pošto su fiskare u zadnje vrijeme opet znatno povisile cijenu fiska, to nam tim nužnije trebaju sredstva, da list uzmogne udovoljiti svojim obvezama.

Pored svega mi nismo povisili cijenu pretplate, pa smatramo, da je dužnost svih sumišljenika, da se pretplate na »Židov« i da tako podupiru naš službeni organ. Za uštedu troškova šaljeno svakomu uplatnicu.

Uprava »ŽIDOVA«.

I^a Vapno (Kreč)

dobavlja iz vlastitih vapnara u Očuri i Novom Marofu

Sjedinjene krečane d. d. u Zagrebu Bogovičeva ulica 3

Telefon broj 5-55 . Brzjavni: Krečane, Zagreb

Produkcija 120 vagona mjesečno

Šport i gimnastika

SLETSKE PROSTE VJEŽBE ZA ČLANOVE.

II. vježba.

Takt: 4/4, tempo: srednji, temeljni stav; stav spelni, priručiti. Sastav se ponavlja 4 puta.

- I. 1. Polpor čučnjem lijevonoške, zanožno desnom nogom.
2. Prinožiti desnom nogom u veliki čučanj, predručiti (palci gore)
- i dići se u uspon, nadručiti (palci natrag)
3. spust na puna stopala, odručjenjem priručiti.
4. izdržaj.
- II. 1. ispad desnom nogom desno sirance, ruke: lijevu odručiti (hrbat gore) desnu odručno skučiti (predlaktica i zalaktiča čine kut od 90%) pest desne ruke je svinuta tako da dlan smjera gore, a prsti desno, pogled za lijevom rukom.
2. izdržati —
- i početi slijedeće gibanje —

6%

Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa
te vraća iste bez otkaza

MEDJUNARODNA BANKA D. D.
ZAGREB NIKOLIĆEVA 7

TERAZIJE 23 BEOGRAD

6%

3. 1/2 okreta lijevo, iskoračni stav desnom nogom do zanožnog stava lijevo desnom rukom sunuti u odručenje gore (45%) (dlan napred) a lijevom (pruženom) zaručiti (dlan dolje), pogled na desnu ruku.
4. izdržaj.
- III. 1. 1/1 okret na lijevo (na prstima obih nogu) do ispada desnom nogom natrag ruke: priručiti i spojno priručno skučiti nad lij. ramenom (dlanovi su sastavljeni, desni je dlan nad lijevim, prsti ruke smjeraju natrag)
2. 1/2 okreta trupa na desno (90%) predklon (90%) ruke: lijeva predruči (palac gore) desna odruči (dlan dolje) pogled za lijevom rukom.

- i uspraviti se i dići na lijevu pruženu nogu do zanožnog stava desne ruke: uslijed okreta trupa u prvotni smjer lijeva u predručenje (dlan dolje) desna u odručenje van (dlan dolje).
3. 1/2 okreta lijevo do iskoračnog stava desno strance do odnožnog stava lijeve, ruke: lijeva izdrži u prvašnjem položaju, te uslijed 1/2 okreta dolazi u odručenje, desna se predručno skuči — podlakica desne ruke usporedna s lijevom rukom, pogled za lijevom rukom.
4. izdržaj.
- IV 1. prenos težine tijela na lijevu nogu desnom zanožni stav unutra predručiti (palac gore).
- 2.

- i 1/2 okreta desno do prednožnog stava desno — ruke izdržaj —
3. prinožiti desnu nogu, priručiti u spetni stav.
4. izdržaj.

Tumač slijedi!

Ispravak.

Kod tiskanja prošlih vježbi za članice uvukle su se u prošlom broju »Židova« neke slagarske pogriješke, koje treba ovako ispraviti:

- I. takt 1. doba (je-dan) dijeli se u dva dijela. Prvi dio — je- a drugi — dan- t. i. ta se cijela nota dijeli u dvije polovične. Na — je- treba izvesti prednožno desnom nogom i mali čučanj lijevonoške, rukama predručiti (hrpti gore) a na — dan — odnožni stav desnom, rukama: odručiti (hrpti gore) — i — je takodjer polovična nota jedne cijele note, a slijedi uvijek iza broja dva ili tri.
- II. takt 2. doba — mali čučanj desnonoške a ne desnoročke.
- III. takt 1. doba — dići se na desnu nogu, a ne nad nogu.
- Isti takt prelazna doba — i — do odnožnog stava desnom nogom, a ne desnoročke.

IMPORTNA KUĆA
D. HIRSCHL I DRUG
 8 AKADEMSKI TRG **ZAGREB** AKADEMSKI TRG 8
 TELEFON BROJ 13—31. TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

GOSPODJA CÄCILIA NEUMANN javlja u svoje kao i u ime braće, te ostale mnogobrojne obitelji, da je gospodin

BERNHARD NEUMANN

tvorničar octa i trgovac vina na veliko

dne 13. marta u 15 sati 30 časaka u dobi od 68 godina preminuo.

U ZAGREBU, dne 15. marta 1923.

Umjesfo svake druge obavijesti.

Moli se za tihu sućut!

Naučnika

tražim za moj posao. — Stan i hrana u kući.

Bernard Klein

trgovina mješovitom robom

"ГОЛУБ"
"GOLUB"
 JE NAJBOLJI PAMUK
 ZASTITNI ZNAK
 ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE
A. ROMANO
 ZAGREB
 AKADEMIČKI TRG BR. 8

Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorba

Dragutin Ullmann, Zagreb

Ilca 36

Ilca 36

SIDRO Dioničko društvo
za trgovinu željezom
Vlaška ulica 40 ZAGREB Telefon 69 i 2130

Kose
Motike
Lopate štihalice
Lopate pobirače
Žično pletivo
Peronospora
štrcaljke
Škare za vinovu lozu

Emajlovano posudje
Plužne glave
Plužni dijelovi
Šipkasto željezo
Nosioći
Betonsko željezo
Okovi za gradnju
Plinske cijevi

te sav građevni materijal

MOISE A. POLJOKAN
sa suprugom, Banjaluka

časte se ovim putem pozvati svu rodbinu, prijatelje i znance

NA VJENČANJE

svoje djece

ELLE sa ELIASOM

koje će se obaviti u srijedu 4. Nisana 5683. (21. marta 1923) u 11 sati prije podne u sefardsk m-jevrejskom hramu u Sarajevu (Aleksandrova ulica)

Čestitanje nakon vjenčanja u hramu.

Brzjaviti: Kabiljo Sarajevo, Hajduk Veljko 2

SALAMON E. KABILJO
sa suprugom, Sarajevo

KOH-I-NOOR MEPHISTO**HARDTMUTHOVE OLOVKE**

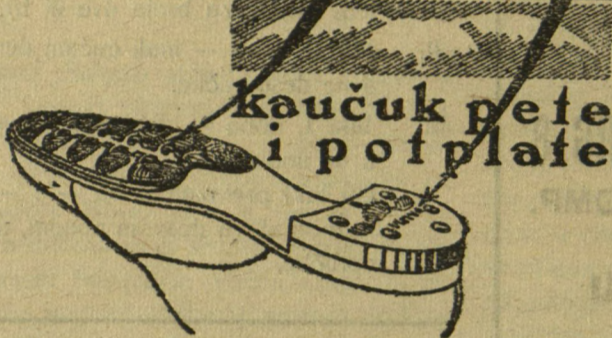
te svi ostali Hardtmuthovi proizvodi uz originalne tvorničke cijene kod

»PAPIEROS«

veletrgovina papira i pisaćeg pribora

NUNČIĆ, FÜRST I DRUGOVIGlavno zastupstvo i konsig. skladište za kralj. SHS tvornice Koh-i-noor olovaka
L. & C. HARDTMUTH, BUDJEJOVICE
Berislavićeva ul. 16 -- ZAGREB -- Telefon broj 10-43Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe**Ferdo Hirschl k.d.**Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Nosite radi
njihovih mnogih
prednosti**PALMA**kaučuk pete
i potplate**KROJAČKA DVORANA**

za GOSPODU

HINKO GRAFZagreb Berislavićeva
br. 4.

CIJENE UMJERENE · IZRADBA BRZA

Preporučuje se P. N.
gospodi za izradbu
najmodernijih odjela.
Veliki izbor
najfinijih engleskih
štofera

Vjeran čuvar Vaših zubi jest

»LYODONT«pasta za zube. — Jedan pokus — i Vaše je
povjerenje osigurano!

Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!

LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

D. M. C. artikli, te Aida Maria Lucia, umjetna svila (Kunstseide) kao i razni drugi pamuci. Kod većih naručja znatan popust! Kod specijalne veletrgovine pamuka

Ferdo Schwarz i drug

Ilica br. 45 - ZAGREB - Telefon 2-56

Brzjavni naslov: SVADRUG

Elevator d. d.

za kemijsku industriju

Proizvadjas

Elev. tor Radium D vinovicu
vlastitu parfumeriju i kozmetiku

U tehničkom odjelenju:

pečatni vosak

Generalno zastupstvo za S.H.S. američanskog

Mento-Twina

inhalator i migrekrajon, te parfumerije

Scherk Berlin New-York

DIONIČKO**DRUŠTVO „MERKUR“**

VELETRGOVINA I KONFEKCIJA PAPIRA

TELEFON:
17-95

ZAGREB · ILICA 31

PAPMERKUR
BRZOJAVI.Veletrgovina
pisaćeg, risaćeg, novinskog, te
omotnog papiraVlastiti proizvod
bilježnica, notesa, blokova i konfek-
cija svih proizvoda i papiraTvorničko skladište
kuverata, te pisaćeg i risaćeg pribora**Asbestni
škriljevac**cement, sadru, opeke, beton-
sko gvoždje, traverze i sav
ostali građevni materijal
prodaje na veliko i na malo**»GRADIVO«**TRGOVAČKO DRUŠTVO
Zagreb, Bogovićeveva ulica 3
Telefon broj 5-55 Brzjavni: Gradivo**VREĆE**iz jute, tekstilita i papira nove i upo-
trebljene u svim dimenzijama za bra-
šno, posije, ugallj i t. d., dobiju se
najjeftinije kod tvrtke**SCHOTTEN I DRUG**

Vrbavčeva 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća
uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nespomoćnih pojave

INSTALACIONI ZAVOD

MILAN FREIBERGERBAKAČEVA ULICA BR. 5 ZAGREB TELEFON
BROJ 6-14UVADJANJE ELEKTR. POGONA (CENTRA-
LA), DYNAMO STROJEVA, ELEKTROMO-
TORA, ELEK. RASVJETE, KUĆNIH TELEFO-
NA. PREUZIMA SVE POPRAVKE ISTE